

Komisijos komunikatas – Darbo planas, kuriame nustatytas orientacinis sektorių, kuriems pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo parengtini konkretiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirti informaciniai dokumentai, sąrašas

(Tekstas svarbus EEE)

(2011/C 358/02)

1. ĮVADAS

2008 m. liepos 16 d. Komisija priėmė Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planą⁽¹⁾. Tame plane raginama persvarstyti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS), kuri yra svarbi priemonė siekiant tvaraus vartojimo ir gamybos tikslų.

2009 m. lapkričio 25 d. Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009⁽²⁾, kuriuo persvarstyta EMAS, įsigaliojo 2010 m. sausio 10 d. EMAS tikslas – skatinti, kad organizacijos nuolat gerintų aplinkosaugos veiksmingumą

- sukurdamos ir įdiegdamos aplinkosaugos vadybos sistemas,
- metodiškai, objektyviai ir periodiškai tikrindamos tokių sistemų veiksmingumą,
- teikdamos informaciją apie aplinkosaugos veiksmingumą,
- atvirai diskutuodamos su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis,
- aktyviu darbuotojų dalyvavimu organizacijos veikloje ir tinkamu mokymu.

Be kitų naujovių, persvarstytame reglamente pristatyta konkrečiam sektoriui skirtų informacinių dokumentų, kuriuose būtų nurodyti geriausios praktikos pavyzdžiai, konkretaus sektoriaus aplinkosaugos veiksmingumo rodikliai ir nustatyti pažangos kriterijai ir aplinkosauginio veiksmingumo lygius nustatančios klasifikavimo sistemos, sąvoka.

Nors pirminis tokių sektoriams skirtų informacinių dokumentų rengimo tikslas yra padėti ir patarti EMAS įregistruotoms konkrečiam sektoriaus įmonėms ir taip prisidėti prie darnesnio ir geresnio EMAS reglamento taikymo, tuose dokumentuose pateikiama pagalba ir patarimais gali naudotis visos to sektoriaus įmonės, kad pagerintų savo aplinkosaugos veiksmingumą, nepriklausomai nuo to, ar jos yra užsiregistravusios EMAS.

Sektoriams skirti EMAS informaciniai dokumentai taip pat padės efektyviau naudoti išteklius, nes juose bus nustatyti konkretaus sektoriaus gero aplinkosaugos veiksmingumo kriterijai ir rodikliai.

Persvarstytame EMAS reglamente numatyta, kad turi būti sukurtas darbo planas, kuriame būtų orientacinis sektorių, kurių informacinius dokumentus reikėtų parengti pirmiausiai, sąrašas.

⁽¹⁾ COM(2008) 397 galutinis.

⁽²⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

2. ORIENTACINIS SEKTORIŲ SĄRAŠAS

Priede pateikiamas orientacinis sektorių sąrašas sudarytas naudojantis įvairia informacija ir duomenų šaltiniais, kuriuose savo ruožtu, atsižvelgta į keletą veiksnių ir metodų. Atsižvelgta į šiuos pagrindinius kriterijus:

- 1) sektoriaus poveikis ES aplinkai;
- 2) EMAS skverbtis sektoriuje;
- 3) aplinkosauginio veiksmingumo didinimo potencialas sektoriaus vertės grandinėje.

2.1. Sektoriaus poveikis ES aplinkai

Vienas analizės aspektų buvo skirtingų ekonominės veiklos sektorių, kurių informacinius dokumentus būtų galima parengti, poveikio aplinkai palyginimas. Naudotasi Aplinkos duomenų apie gamtos išteklius ir produktus centro (Eurostatas) patvirtintais duomenimis. Atrinkta 20 svarbiausių sektorių, kurių eiliškumas buvo pagrįstas bendru sektoriaus poveikiu aplinkai ⁽¹⁾, įvertintu pagal tokius keturis rodiklius: visuotinio atšilimo potencialą, rūgštinimo potencialą, fotocheminio ozono sluoksnio susidarymo skatinimo potencialą ir jūrų eutrofikacijos skatinimo potencialą.

Taip pat atsižvelgta į 2006 m. gegužės mėn. ataskaitos „Environmental Impact of Products (EIPRO) — Analysis of the Life Cycle Environmental Impacts related to the final Consumption of the EU-25“ (Produktų poveikis aplinkai. Galutinio vartojimo ES-25 poveikis aplinkai per visą gyvavimo ciklą) ⁽²⁾ išvadas. Šio tyrimo rezultatai grindžiami Europos Sąjungos privačių namų ūkių ir viešojo sektoriaus suvartotų produktų gyvavimo ciklo analize, įskaitant tokius šio ciklo etapus kaip išgavimas, transportavimas, gamyba, naudojimas ir atliekų tvarkymas.

Taip pat atsižvelgta į ataskaitą *Key messages on material resource use and efficiency in Europe: Insights from environmental extended input-output analysis and material flow accounts* (Pagrindinės mintys apie materialiujų išteklių naudojimą ir efektyvumą Europoje. Išplėstinės aplinkosauginės sąnaudų ir išieigos analizės ir medžiagų srautų apskaitos įžvalgos), kurią Europos aplinkos agentūrai parengė Europos tausaus vartojimo ir gamybos teminis centras ⁽³⁾. Šioje analizėje, naudojantis medžiagų srautų apskaita, nustatytos galutinių produktų grupės, kurioms sunaudojama daugiausiai išteklių dėl galutinio suvartojimo Sąjungos viduje.

Taigi atlikus tokį įvertinimą nustatyta, kad poveikio aplinkai kriterijus itin svarbus šiuose konkrečiuose sektoriuose: žemės ūkio, statybos, maisto ir gėrimų gamybos, atliekų tvarkymo ir elektrinės bei elektroninės įrangos gamybos.

2.2. EMAS skverbtis

Siekiant nustatyti sektorių eiliškumą taip pat atsižvelgta į duomenis apie EMAS skverbtį įvairiuose sektoriuose. Kaip teigiama EMAS reglamento 25 konstatuojamojoje dalyje, sektoriams skirti informaciniai dokumentai rengiami siekiant užtikrinti suderintą šio reglamento taikymą. Svarbu informacinius dokumentus rengti tiems sektoriams, kuriuose EMAS skverbtis didesnė – taip bus prisidedama prie spartesnio suderinto reglamento taikymo. Nustatant eiliškumą nustatyta didesnės skverbties riba – daugiau kaip 100 EMAS registruotų konkretaus sektoriaus organizacijų visoje ES.

EMAS įregistruota daugiau kaip po 100 šių sektorių organizacijų: Statybų, maisto ir gėrimų gamybos, viešojo administravimo, turizmo, atliekų tvarkymo ir metalo gaminių gamybos.

⁽¹⁾ http://www.eu-smr.eu/infohub/documents/IH_2010-004_Reply_Environmental-pressure-by-NACE-Code_15112010.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/environment/ipp/pdf/eipro_report.pdf

⁽³⁾ <http://scp.eionet.europa.eu/publications/1234>

2.3. Aplinkosauginio veiksmingumo didinimo potencialas sektoriaus vertės grandinėje

Vertės grandine paprastai vadinama vienos su kita susijusios veiklos seka, prasidedanti produkto arba paslaugos kūrimu, po kurio vykdoma gamyba, rinkodara ir pardavimas, aptarnavimas po pardavimo, šalinimas ir perdirbimas.

Mąstant apie visą gyvavimo ciklą, EMAS yra nebloga atskaitos sistema, nes joje atsižvelgiama tiek į tiesioginius, tiek į netiesioginius aspektus, todėl į aplinkosaugos aspektų valdymą galima pažvelgti plačiau, atsižvelgiant į visą vertės grandinę.

Taigi apsvarstyti tam tikri atrinkti sektoriai, kuriuose yra neblogų galimybių gerinti aplinkosaugos aspektus visoje vertės grandinėje; tai padės siekti tvarumo plėčią prasme, atsižvelgiant į galimą tiesioginį ir netiesioginį poveikį skirtinguose sektoriuose.

Ypač didžiosios įmonės ir valdžios institucijos įdiegdamos aplinkosaugos vadybos sistemas vertės grandinėje gali turėti svarios įtakos rinkai, todėl pagal šį kriterijų atrinkti šie sektoriai, kuriems būdingas didelis aplinkosaugos veiksmingumo didinimo vertės grandinėje potencialas: automobilių gamybos, telekomunikacijų, didmeninės ir mažmeninės prekybos, turizmo ir viešojo administravimo.

3. IŠVADA

Sektoriai, kurių informacinius dokumentus reikėtų parengti pirmiausiai, atrinkti visų pirma atsižvelgiant į sektoriaus poveikį aplinkai, EMAS skverbtį sektoriuje ir aplinkosauginio veiksmingumo didinimo vertės grandinėje potencialą.

Taip sudarytas trumpasis orientacinių sektorių, kuriuose konkrečiam sektoriui skirti informaciniai dokumentai gali suteikti papildomos naudos, padėti mažinti poveikį aplinkai, užtikrinti suderintą EMAS reglamento taikymą, skatinti teigiamą sinergiją su įgyvendinamomis priemonėmis ir politikos kryptimis ir būti tvarumo plėčią prasme varomąja jėga, sąrašas (pateikiamas priede).

Kadangi tam tikriems šiems sektoriams būdingas didelis mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) skaičius, rengiant konkretaus sektoriaus informacinį dokumentą bus atsižvelgiama į labai mažų ir mažųjų įmonių struktūrą ir darbo metodus, kurie paprastai nėra tokie formalizuoti ir aprašyti dokumentais kaip didelėse įmonėse, taip siekiant padėti MVI įdiegti EMAS atsižvelgiant į jų dydį, finansines galimybes ir organizacijos kultūrą.

Šiame darbo plane nurodyti sektoriai, kuriems skirtus EMAS informacinius dokumentus Komisija parengs per ateinančius penkerius metus. Komisija bet kuriuo metu gali šį sąrašą persvarstyti, remdamasi jo įgyvendinimo patirtimi. Be to, remiantis reglamento 46 straipsnio 3 dalimi, šis darbo planas skelbiamas viešai ir reguliariai atnaujinamas.

PRIEDAS

Orientacinis prioritetinių sektorių sąrašas ⁽¹⁾

- Didmeninė ir mažmeninė prekyba
 - Turizmas
 - Statyba
 - Viešasis administravimas
 - Žemės ūkis: augalininkystė ir gyvulininkystė
 - Elektrinės ir elektroninės įrangos gamyba
 - Automobilių gamyba
 - Metalų gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamyba
 - Maisto ir gėrimų gamyba
 - Atliekų tvarkymas
 - Telekomunikacijos.
-

⁽¹⁾ Atkreiptinas dėmesys, kad šis sąrašas yra orientacinis, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 46 straipsnio 3 dalyje. Komisija bet kuriuo metu gali šį sąrašą peržiūrėti.